

PAS NIET ALLEEN OP JE VINGERS

Zaagblad vervangen? Stekker eruit. Snijden van plaatmateriaal is voor de meeste installateurs geen dagelijks werk. Reden te meer om er een aparte toolboxmeeting over te houden.

■ TEKST: MATHILDE VAN HULZEN ILLUSTRATIE: BOB LEENDERS

Slagschaar, cirkelzaag, lintzaag, zaagmachine, knipschaar, slijpmachine, uithoekmachine, plaatschaar, rolbok, rolbaan, pers, kantenfrees, bandzaagmachine. Zomaar een aantal apparaten die je gebruikt bij het snijden en in vorm brengen van plaatmateriaal uit hout of een metaalsoort. Voor installateurs van klimaatsystemen en sanitair gaat het daarbij vaak om het vervaardigen van zinken dakgoten.

Over het algemeen hoort het snijden van plaatmateriaal niet tot de dagelijkse werkzaamheden. Toch kan het zinvol zijn er eens aandacht aan te schenken in een aparte toolboxmeeting, want bij deze werkzaamheden worden apparaten gebruikt die niet zonder gevaar zijn. Bovendien, wie een bepaalde klus weinig uitvoert, heeft weinig ervaring en maakt sneller fouten. Zo is een zaagmachine nooit honderd procent veilig, omdat het ronddraaiende blad niet volledig valt af te schermen. Even niet opletten kan grote gevolgen hebben, zoals beknelling, snijden, door draaiende delen worden gegrepen en verwonding door wegslingerend materiaal. Zorgvuldig en geconcentreerd werken staat dus voorop. Dat vereist een goede voorbereiding.

TOOLBOXMEETING

Werknemers in de installatiebranche hebben dagelijks te maken met allerlei vormen van fysieke belasting en onveilige situaties. Dat kan op den duur leiden tot ziekteverzuim en arbeidsongeschiktheid. Toolboxmeetings zijn speciaal ontwikkeld om de fysieke belasting terug te dringen en (bijna-)ongelukken te voorkomen. Dit is het tiende deel uit een serie van elf.

100 dB

Die voorbereiding begint bij de gebruiksaanwijzing van een (elektrisch) apparaat. Kijk bijvoorbeeld naar het aantal decibellen dat de machine produceert en naar de herrie die het zagen veroorzaakt. Een spaanplaat doorzagen komt al snel op 100 dB. Gehoorkappen of otoplastieken zijn dan niet overdreven. Oogbescherming voorkomt dat er splinters in het oog vliegen. Wie zaagt, draagt daarom naast de gebruikelijke persoonlijke beschermingsmiddelen ook oog- en gehoorbescherming.

Een zaagmachine die veel geluid veroorzaakt, kan worden voorzien van geluidsarme zaagbladen of kan na afschrijving worden vervangen door een nieuwe geluidsarme machine. Omkassen kan het geluid ook aanzienlijk reduceren. Rouleren van de werkzaamheden beperkt de blootstellingduur aan hard geluid.

Na de gebruiksaanwijzing is het tijd voor een kritische blik op het apparaat zelf. Zitten alle benodigde beschermkappen er nog op? Zonder die kappen loop je kans op een bekneld lichaamsdeel of op snijletsel. Zijn de noodstopknoppen aanwezig en ook goed bereikbaar? Door een verkeerde opstelling van de machine of door een stapel pallets of afvalbakken kan het net die paar seconden te lang duren, voordat je een machine uit kunt zetten. Zit het wel goed met de elektrische veiligheid? Kijk de snoeren en de stekkers voor elk gebruik na. Kijk ook naar het zaagblad; is dat nog onbeschadigd?

Stekker eruit

Vervolgens het gebruik. Misschien een open deur, maar gebruik het juiste gereedschap voor het juiste karwei. Een zaagblad verwisselen kost misschien tijd,

ZINK SNIJDEN

De zestien monteurs van HAM Technische Installatie uit Lopik installeren en onderhouden elektrische, gas-, water- en cv-installaties. Verder levert het bedrijf dakbedekking, lood en zinkwerken. Klanten zijn aannemers, bouwers, particulieren en instellingen en overheden in zowel de nieuwbouw- als renovatiemarkt.

HAM is BRL 6000 en VCA gecertificeerd. Zo'n tien tot elf keer per jaar volgen de monteurs een toolboxmeeting. 'We hebben terugkerende, maar ook speciale onderwerpen', vertelt directeur-eigenaar Jan van der Ham. 'De toolboxmeeting over werkplekinspectie en ongevallen houden we regelmatig en daarnaast behandelen we actuele onderwerpen. Zo hebben we afgelopen vrijdag aandacht besteed aan het werken in besloten ruimten, zoals kruipruimten. De informatie daarvoor haal ik zoveel mogelijk uit het eigen bedrijf, maar ik bekijk daarvoor ook de juiste bedrijfsdocumentatie en de voorlichtingsbladen. Het Blauwe Boekje bijvoorbeeld. Je probeert telkens een ander onderwerp te zoeken, zodat je kunt afwisselen. Zo'n toolboxmeeting houden we gewoon bij ons op de zaak.'

Het snijden van plaatmateriaal komt voornamelijk voor bij het verwerken van zink voor de aanleg van dakgoten. 'We werken daarvoor met een zinkslagschaar van een bekend merk en met een kraanmachine,' zegt Van der Ham. 'Die zinkslagschaar doet het zware snijwerk voor ons. Het is een eenvoudig apparaat, je hoeft geen cursus te volgen om ermee te kunnen werken. De monteurs moeten erop letten dat ze het materiaal er recht inzetten en dat de hoekjes eraf zijn, want anders krijg je de plaat er niet meer uit. Hij is heel veilig, je kunt hem alleen met een voetpedaal bedienen.'

Inmiddels is de zinkslagschaar al een jaar of twaalf oud. 'Toen we dat apparaat kochten, bestond er nog niet zoiets als een toolboxmeeting. En tot nu toe is het nog niet aan bod geweest als onderwerp voor zo'n toolboxmeeting. Inderdaad, als je plaatstaal verwerkt, kun je jezelf snijden aan de bramen langs een zaagsnede. Maar bij zink heb je dat gelukkig niet. Het is makkelijk materiaal.'

maar dat geldt ook voor metaal zagen met een houtzaagblad. Let op je vingers en werk bij voorkeur met een apparaat dat je met je voeten bedient. Weersta de verleiding een plaat nog eventjes tijdens het verwerken een duwtje in de goede richting te geven, zet de machine dan eerst stil. Bij het vervangen van zaag- of freesbladen moet de machine geheel worden uitgeschakeld: stekker eruit.

Dan het plaatmateriaal zelf. Dat moet stabiel liggen, zowel tijdens als na het zagen. Dus ook als de plaat in twee delen uiteen valt. Pas op voor scherpe en ronddraaiende delen en zorg ervoor dat de voorgeschreven werkdruk niet wordt overschreden.

Het ene houten plaatmateriaal stoft meer dan het andere. Bij bewerking van MDF (medium density fibre board) komt heel fijn stof vrij. Daarom moet je bij het zagen een P3-masker gebruiken. Bovendien kan uit spaanplaat, MDF en OSB (oriented strand board) formaldehyde vrijkomen: een giftig, kleurloos gas met prikkelende geur, dat gezondheidsklachten kan veroorzaken. Plaatmaterialen met een vermelding van klasse E1 in combinatie met Komo of U (Uberwacht) bevatten niet meer dan 10 mg formaldehyde per 100 gr plaatmateriaal (E1-norm).

Brandgevaar

Een grote hoeveelheid fijn houtstof kan daarnaast spontaan ontbranden of zelfs een explosie veroorzaken. Ook bij het snijden van plaatmateriaal voor gevels, zoals elektrisch, autogeen en plasmasnijden, bestaat risico op brand en ontploffing door gloeiende vonken, gesmolten metaal of gassen. Deze manieren

van metaal snijden kunnen daarnaast leiden tot oogletsel, bijvoorbeeld door straling of rondvliegende deeltjes. Ook het inademen van verontreinigde lucht behoort tot de risico's.

De meeste branden door snijden en lassen worden veroorzaakt door vonken. Deze druppeltjes vloeibaar metaal vliegen horizontaal wel 11 m ver. Alles wat brandbaar of ontvlambaar is, kan erdoor worden ontstoken. Binnen een straal van 11 m moeten daarom alle brandbare materialen worden verwijderd. Als dat niet kan, is een deugdelijke afscherming verplicht. Kan dat ook niet, dan mag er niet worden gesneden. Bovendien moeten speciale brandwachten na het snijwerk de omgeving inspecteren om eventueel smeulende brandjes te ontdekken en te blussen.

Verder zijn persoonlijke beschermingsmiddelen voorgeschreven, zoals veiligheidshelmen en laskappen, vlamwerende shirts met lange mouwen en broeken zonder omslag, lashandschoenen en veiligheidsschoenen.

De Stichting Adviescentrum Metaal ontwikkelt momenteel in samenwerking met Lichtveld Buis & Partners te Utrecht een integraal en digitaal computermodel, waarmee een RI&E kan worden uitgevoerd voor metaalbewerking. Dit computermodel is weliswaar bedoeld voor de metaalbranche, maar kan ook andere werkgevers van dienst zijn ◀

MEER INFORMATIE:

www.arboportaal.nl

www.arbouw.nl

www.missarbo.nl

www.intechks.nl